

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА ПО ХРАНИТЕЛНАТА ВЕРИГА

Кампилобактер (*Campylobacter*), като най-често докладвания стомашно-чревен бактериален патоген при хората, съгласно годишния доклад на Европейският орган по безопасност на храните (EFSA) и Европейският център за превенция и контрол върху заболяванията (ECDC) за зоонозите, зоонозните причинители и хранителните взривове в ЕС¹ за 2016 г.

Информация за зоонозата кампилобактериоза и нейния причинител - Кампилобактер (*Campylobacter*):

Campylobacter (което означава "извити бактерии") е от рода на грам-отрицателните бактерии и обикновено се среща под s-образна форма или под формата на запетая. Повечето видове *Campylobacter* могат да причинят заболявания при хората и животните (кампилобактериоза). Основният резервоар на бактериите са домашните птици. **Най-често хората се разболяват при прием на замърсени храни и напитки, ядене на недобре сготвено птиче месо, пиене на несварено или непастеризирано мляко.** Друг източник на инфекция е контактът с инфектирани животни, предимно птици, които са носители на *Campylobacter*. Най-малко десетина вида *Campylobacter* могат да причинят заболяване при хората, като от тях *C. jejuni* и *C. coli* са най-известните. *C. jejuni* се признава за една от основните причини за бактериална инфекция в много развити страни. Други видове, като например *C. lari*, причинява рецидивираща диария при децата, а *C. fetus* е причина за спонтанни аборти при говеда и овце, както и може да бъде опортюнистичен патоген при хората.

Основни акценти:

1. *Campylobacter* е най-често съобщаваният стомашно-чревен бактериален патоген при хората;
2. Броят на съобщените потвърдени случаи на кампилобактериоза е 246 307;

¹ Европейски съюз

3. Половината държави-членки отчитат тенденции към нарастване броя на случаите, както в дългосрочен план (2008-2016), така и в краткосрочен план (2012-2016);
4. Честотата на смъртните случаи е ниска (0,03%), въпреки че този причинител е третата по значимост причина за смъртност сред разглежданите патогени.
5. Малък брой държави са предоставили данни за резултатите от мониторинга на *Campylobacter* при животните и в храните.

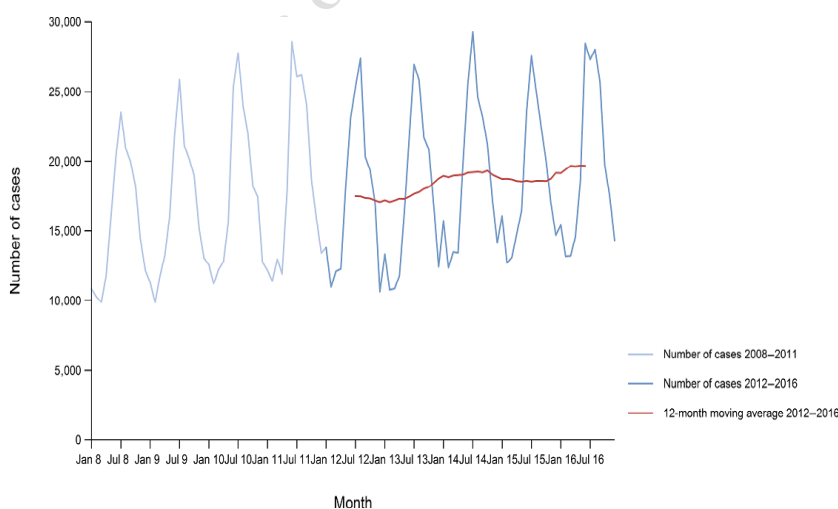
Оценка на кампилобактериозата при хората

Докладването на кампилобактериозата е задължително в повечето държави-членки на ЕС, а също и в Исландия, Норвегия и Швейцария. В седем държави-членки докладването се основава на доброволна система (Белгия, Франция, Италия, Люксембург и Нидерландия) или други системи (Испания и Обединеното кралство). В Гърция няма система за наблюдение.

Диагнозата на инфекцията при хората обикновено се основава на култура от проби от човешки изпражнения, а за потвърждаване се използват както методите на култивиране, така и методи, като полимеразна верижна реакция (PCR).

През 2016 г. *Campylobacter* е най-често съобщаваният стомашно-чревен бактериален патоген при хората в Европейския съюз (ЕС) и е бил такъв от 2005 г. насам.

През отчетната година са докладвани 246 307 потвърдени случаи на кампилобактериоза, от 27 държави – членки на ЕС. Нотификациите показват нива от

66,3 случая на 100 000 население.

Това представлява увеличение от 6,1% в сравнение с 2015 г., когато случаите са били 232 134. През периода 2008 - 2016 г. се наблюдава значителна тенденция към нарастване на честотата на докладваните случаи, но в

същото време през последните 5 години (2012 - 2016) при докладващите държави от ЕС

и ЕИП не се наблюдава статистически значима тенденция към увеличаване или намаляване на случаите. Половината държави-членки отчитат нарастващи тенденции както в дългосрочен план (2008-2016 г.), така и в краткосрочен план (2012-2016 г.). Увеличаването на докладваните случаи в някои от тези държави може да се дължи и на подобряване системите за наблюдение. В Испания например в резултат на подобряване на системите за наблюдение на кампилобактериозата, броят на докладваните потвърдени случаи се е увеличил почти два пъти от 2012 г. насам. При кампилобактериозите се отчита и известна сезонност, т.е. рязко увеличение на броя на случаите през лятото и в началото на есента. През последните години, вкл. 2016 г. обаче се забелязва по-малък, но отчетлив зимен пик на инфекциите в някои държави. Наблюдаваният зимен пик се приписва на консумацията на някои традиционни ястия от птиче месо, предимно по време на празнични поводи през зимата, като Коледа и Нова година. В Швеция зимните пикове през 2014 г. и 2015 г. са свързани с повишената честота на кампилобактериоза при домашните птици.

Информация за статуса на хоспитализация е предоставена за 27,0% (19 265 бр.) от всички случаи на кампилобактериоза през 2016 г. От докладвалите 17 държави – членки на ЕС, най-високи проценти на хоспитализация (72,9-90,5%) са отчетени от Кипър, Латвия, Литва, Полша, Румъния и Обединеното кралство.

Въпреки високия брой на докладваните случаи и факта, че *Campylobacter* е третия по значимост причинител на смъртност сред разглежданите патогени, честотата на докладваните смъртни случаи е ниска (0,03% или 62 бр. починали).

Кампилобактериоза при хората в България

През 2016 г. България е докладвала общо **202** потвърдени случаи на кампилобактериоза, или 2,8 случая на 100 000 население, което показва намаление в сравнение с 2015 г., когато случаите са били 227 (3,2 на 100 000 човека). Въпреки намаляването на потвърдените случаи за 2016 г., като цяло през 2015 и 2016 г. се наблюдава тенденция към значително увеличаване на случаите спрямо 2014 г., когато те са били 144 (2,0 на 100 000 човека), 2013 г., когато случаите са били 124 (1,7 на 100 000 човека) и 2012 г., когато потвърдените случаи са били само 97 бр. (1,3 на 100 000 човека).

***Campylobacter* в храни и животни - оценка**

Четиринадесет броя държави са докладвали резултатите от мониторинга на *Campylobacter* в храните, главно при прясно месо от бройлери и пуйки, както и при

продуктите, получени от тях. В тези храни (прясно месо от бройлери и прясно месо от пуйки) случаите са съответно 36,7% и 11%.

За *Campylobacter* в **мляко и млечни продукти** (включително сирена) е съобщено от девет държави-членки.

Малък брой държави са предоставили данни за мониторинга на *Campylobacter* при **животни**. Шестдесет и пет процента от пробите произхождат от **бройлери** от 14 държави-членки и от **пуйки** от 5 държави-членки.

Според Директива 2003/99/ЕО² държавите-членки са задължени да докладват за появата или разпространението на *Campylobacter* в храни и животни, но активността им в тази връзка е твърде ниска.

В доклада е отбелязано, че малкият обем на данните за мониторинг на храни и на животни, докладвани от разследванията на случаите на установен *Campylobacter* и нехармонизираните правила на докладване за вземане на проби прави невъзможни анализа и наблюдението на тенденциите по отношение на ситуацията при животните и храните.

Заключение

Предвид факта, че *Campylobacter* е най-често съобщаваният гастроинтестинален бактериален патоген при хората от 2005 г. насам, и независимо от установените пропуски по отношение на докладваните данни, документирането на случаите и установяване на тенденциите на заболяемостта, както и източниците на *Campylobacter* по хранителната верига са от съществено значение за постигане на общата цел за намаляване на кампилобактериозите, независимо дали са хранителни взривове или спорадични инфекции.

Източник: <http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/5077>

DOI: 10.2903/j.efsa.2017.5077

EFSA Journal 2017;15(12):5077 [228 pp.].

Изготвил:

д-р Аксиния Антонова – главен експерт в дирекция „Комуникация на риска, обучение и Контактен център“ при ЦОРХВ

19.01.2018 г.

---

² Директива 2003/99/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 17 ноември 2003 година относно мониторинга на зоонозите и заразните агенти, причиняващи зоонози, за изменение на Решение 90/424/ЕИО на Съвета и за отмяна на Директива 92/117/ЕИО на Съвета